

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 846585/6

בבית הדין הרבני האזורי טבריה

לפני כבוד הדיינים:

הרב חיים בזק – אב"ד, הרב שלמה שושן, הרב ינון בוארון

התובע: פלוני

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד תהילה כהן)

הנדון: מזונות – תביעה לביטול מזונות בגלל סרבנות קשר

החלטה

בפנינו בקשה לביטול מזונות של בת קטינה בגין סירוב לכל קשר עם האב. הצדדים התגרשו בבית הדין לפני כשש שנים וחצי, ומאז התנהלו ביניהם דיונים בענין מזונות הילדים והסדרי ראייה בין האב לילדיו. ביום כ"ז בניסן התשע"ו (05.05.2016), לאחר דיון בנושא הסדרי הראייה, נקבע כי בהתאם להמלצות לשכת הרווחה, על שני הצדדים לשתף פעולה ולפנות להדרכה וטיפול כפי הוראות העובדת הסוציאלית המטפלת. עוד נקבע כי אם בתוך חצי שנה לא יחודש הקשר עם הבת ת', האב יוכל להגיש בקשה להפחתה או לביטול מזונותיה.

לאחר כשנה, ביום כ"ב באייר התשע"ז (18.05.17), הגיש התובע בקשה לפטרו ממזונות הבת הקטינה [ת'], מאחר ולמעלה משנתיים הילדה איננה מגיעה אליו ומאז ההחלטה הנזכרת, אינה מגיבה אפילו לטלפונים ומסרונים. כל זאת, בניגוד לאמור בהסכם הגירושין שנחתם על ידי הצדדים ואושר בבית הדין. לטענתו הדבר נובע כתוצאה מגיבוי ואף הסתה של האם כנגדו. ביום י"ג בסיון תשע"ז (07.06.17) ניתנה החלטה שעל הצד השני להגיב תוך 14 יום. ביום כ"ד בסיון תשע"ז (18.06.17), התקבלה בקשת באת כוח המשיבה לארכה של שלושים יום. הבקשה אושרה, ובאחרון של יומיים מהמועד שנקבע, התקבלה תגובתה. לטענתה, הנתק בין הבת לאב נוצר בשל התנהלותו של האב כלפיה, כאשר הוא אינו מתייחס אל צרכיה המיוחדים וקשייה הרגשיים ולא בשל הסתה. עותק יועבר לאב.

אין בכוונתנו להיכנס בפרוטרוט לטענות ההדדיות המופיעות בכתבי הצדדים, וכן לא נתייחס לשאלה האם האב עומד בתשלומי המזונות בזמנם, שאלה שאינה רלוונטית לנושא. כאמור לעיל, האב טוען להסתה ואילו האם טוענת לחוסר התחשבות של האב בילדה וחוסר גמישות מצדו. מתוך עיון בכתבי הטענות ובתיקים, לרבות עיון בתסקיר החסוי, נוכחנו כי הטענה של האב להסתה מצד האם כנגדו לא הוכחה, אך גם לטענה להתנהלות שלילית של האב לא נמצאו סימוכין. נראה שהנתק נוצר בשל תקלה בתקשורת בין האב לבת שנבעה בין היתר מהמחלוקת בין ההורים על דרך החינוך הראויה כלפי הבת. האב היה בדעה שיש לחנך את הילדים בקשיחות ולהציב בפניהם גבולות ברורים ואילו האם נטתה להתנהלות יותר רכה ופתיחות כלפיהם. ייתכן שהיחס הקשוח מצד האב, גרם להתקוממות של הבת כלפיו, אך מצד האב לא היתה התעללות, אלא מחלוקת בין הצדדים בעניין דרכי החינוך. חוסר גמישות איננו התעללות, ואיננו מצדיק יצירת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נתק מצד הבת כלפי אביה מולידה. ניתן להבין את הקשיים שנגרמו לבת כתוצאה מכך, אך אין זה מצדיק ניתוק כל קשר. מצוות כבוד אב נאמרה גם לגבי אב קשוח, ואף בדברי חכמים מצויה הבחנה בעניין ההבדל בין אופי החינוך האבהי לבין זה האימהי. משום כך הקדימה התורה את כבוד האב לכבוד האם מפני שהאם מפיסת את הילד בדברים והוא נוטה יותר לכבדה והתורה הדגישה שגם את האב יש לכבד. (ולעניין מורא, הקדימה התורה את האב, מכיוון שאופי החינוך האימהי גורם למחיקת הדיסטנס כלפיה ולכן בענין זה הוקדם בתורה מורא האם למורא האב כדי להדגיש שגם כלפי האם יש לחוש ולהתנהג בהנהגה של יראה). וכלשון רש"י (ויקרא פרק יט פסוק ג):

”אמו ואביו תיראו – כאן הקדים אם לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, ובכבוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו בדברים:”

והנה, אם נקבל את התביעה לפטור את האב ממזונות, תעלה השאלה ממה היא תתפרנס ומהיכן יחיה ירק זה. האם האב מעוניין שהבת תפסיק את לימודיה ותצא לעבוד כדי לפרנס את עצמה? ודאי שלא זאת כוונתו. נוכחנו במהלך כל הדיונים כי הוא אב אוהב ורוצה בטובת ילדיו. לדבריו, אף בקשתו הנוכחית הוגשה רק כעת ולא כעבור חצי שנה מההחלטה הנ"ל, מכיוון שדאג לרווחתה של הבת. בוודאי כוונתו היא שהחוב יוטל במלואו על האם, ועל ידי זה היא תחדל מההסתה של הבת כלפיו. אך מכיוון שקבענו שלא הוכח שהאם אשמה בנתק, הדבר לא יהיה צודק. מאידך, אין זה מתקבל על הדעת לחייב אב במזונות לילדה שאיננה מוכנה לתקשר עמו.

הפתרון לבעיה זו, מצוי לדעת בית הדין על ידי קביעה כי המזונות לא יבוטלו, אך האב לא יחויב לשלם לידי האם אלא ישירות לידי הבת ובלבד שהבת תחדש את מפגשיה עמו. בוודאי שלכתחילה לא ראוי לערב את הקטינים במהלך גביית המזונות, אך במצב הקיים נראה שזהו הפתרון האופטימאלי והאמצעי הנכון לזרז את הבת לתקשר עם אביה.

הסדר מעין זה נקבע בעבר על ידי בית הדין בצפת בתיק אחר, ונימוקים הלכתיים שניתנו לכך מופיעים בספרו של אב בית הדין לשעבר (כיום אב בית דין בירושלים) הגאון ר' אוריאל לביא שליט"א, בעטרת דבורה חלק א' סימן ל'. עיין שם שמאריך בביאור השיטות השונות בפסקי הדין הרבניים בנושא זה ומסקנתו כאמור לעיל.

ההסדר יתנהל כדלהלן: החל מיום י"ב בחשון תשע"ח (1.11.17), האם לא תהיה רשאית לגבות את דמי המזונות מידי האב, לא באופן ישיר ולא באמצעות לשכת ההוצל"פ. יתקיים מפגש בין האב לבת פעמיים בחודש בשעות אחר הצהריים בימי ראשון, או ביום אחר שיתואם בין האב לבת. בסיום כל מפגש, האב ימסור בידי הבת את ההמחאה עבור מחצית מדמי המזונות עבור אותו חודש. המפגשים יתקיימו במרכז קשר, או במקום אחר שיתואם בין הצדדים או באמצעות לשכת הרווחה.

ההסדר האמור איננו תקף באופן רטרואקטיבי אלא רק מכאן ולהבא.

לאחר תקופה של ששה חודשים, אם יחודש הקשר בין האב ל[ת], תוכל האם לבקש לחדש את גביית המזונות ישירות אליה, כפי שהיה בעבר.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים ושל ילדיהם.

ניתן ביום כ"ו בתשרי התשע"ח (16/10/2017).

הרב ינון בוארון

הרב שלמה שושן

הרב חיים בזק – אב"ד